

A Magyar Csillagászati Egyesület az Interneten

A rohamosan fejlődő világhálónak a csillagászatban a kezdetektől fogva meghatározó jelentősége volt, hiszen az információcserének nincs ennél olcsóbb, gyorsabb és hatékonyabb módja. Az internet hazai térhódításának kezdetén — a kilencvenes évek elején — felismertük ennek jelentőségét, és a kezdetektől fogva igyekeztünk jelen lenni ezen az új médiumon.

A legklasszikusabb internetes szolgáltatás az elektronikus levelezés — első szolgáltatásunk, az MCSE elektronikus körlevele 1993 végén született meg. Látna az „internetes időszámítás” más léptékét, az azóta bekövetkezett többszöri technológiováltást, nyugodtan mondhatjuk, „ösrégen”, több mint 4 évvel (!) ezelőtt, néhány tucat előfizetővel (ma mintegy 350-en vannak). Hamar felmerült az igény és a lehetőség az információink statikus (azaz állandóan elérhető) elhelyezésére, amelyben szíves segítségünkre szolgáltak a különböző egyetemeken (BKE, ELTE) tevékenykedő baráti kapcsolataink és az ELTE Csillagászati Tanszéke is. A kezdet népszerű gopher-szolgáltatását hamar felváltotta a World Wide Web „intézménye”, amely rövidesen világszerte forradalmasította az internetes publikálást.

Első WWW-nket az ELTE Alkalmazott és Környezetföldrajz Tanszékének Iris nevű gépének rendszergazdája, Kondorosi Gábor, majd Tóth Krisztián indította. A mai szemmel nézve puritán rendszer a kezdetektől fogva sok látogatót vonzott csillagászati képanyagával. Időközben látványos események történtek az égbolton és a nagyvilágban (üstökösbecsapódás a Jupiterbe, Hyakutake-üstökös feltűnése), és a képanyag helyfoglalása lassanként elérte a vendégként illendő lemezterület-foglalás határát. Szerencsére közben a számítástechnikai ipar is kezdett ráérezni a Világháló (és a benne rejlő reklámérték) jelentőségére, így kétszer is kaptunk vincseszterbővítési támogatást, 1996-ban a Déma Kft.-től, egy évre rá, a Hale-Bopp láz idején a QWERTY-től. (Ezek jelenleg is a Vid Gábor tagtársunk üzemeltetésében működő Georoute nevű gépben pörögnek, logikailag az Iris-hez kapcsolva. És persze azóta csurig vannak adatállományokkal...)

Az MCSE-honlapok készítését és szervezését e sorok írói vették át. Mindegyik említett vincseszterbővítés a rendszer bizonyos fokú átdolgozását, fokozatos fejlesztését jelentette. Az eddigi legmozgalmasabb időszak a Hale-Bopp-üstökösláz idejére esett, ekkor volt olyan hónap, amikor — a megfelelő propagandának köszönhetően — havonta közel 9000 kérés érkezett a webszerverhez. A rendszer dicséretére legyen mondva, jól viselte a rohamot, és jónéhány érdeklődőnek szereztek kellemes élményeket a rajta látható információk, szép felvételek, animációk. (Persze azért a legigazibb látványosság maga az üstökös volt, előben...) Jónéhány tagtársunk bizonyíthatóan az MCSE-WWW-n keresztül jutott el egyesületünkhöz, vált tagtársunkká.

Egy rendszer életében vannak kevésbé látványos és fejlődőképes időszakok is. Sajnos a számítástechnika egy általában időigényes „műfaj”, a honlapkészítés szintúgy, főleg, ha a témához alkalmazkodó izléses külsőt szeretnénk nyújtani. Hónapok teltek el, hogy az MCSE-WWW nem igazán fejlődött, és ezt többen is szóvá tették. Pedig közben a háttérben történtek kevésbé látványos fejlesztések. Beindult az érdeklődő nagyközönség és a „csillagászok” közötti kapcsolattartást elsősegíteni hivatott

CSILLA nevű levelező listánk, ami a mai napig tartja emelkedett hangvételét (mindenfajta moderálás, azaz „cenzúra” nélkül!). Internet-helyünk a Nottinghami Egyetem Meteosat-műholdképeinek hivatalos tükörszerverévé vált, és beindult a 24 órás animációk automatikus készítése, amely — tudomásunk szerint — egyedülálló Európában. A NASA sikeres Mars-szondái hatalmas publikálási lázat indítottak el a világhálón, számos ország tükrözi a Mars Pathfinder és a Mars Global Surveyor archívumokat. Mi is az első között kezdtük el ezt az Iris-en (<http://mars.mcse.hu>), igaz, ezt a mai napig nem tettük hivatalossá. (Magyarország nevéénél egy másik webkészítő cég neve olvasható hivatalos mirrorként.)

Az elmúlt hónapok némileg tetszhalott állapotából a lassanként közelítő nagy eseményre, a jövő évi teljes napfogyatkozásra való készülődés kezdi „felrázni” az MCSE-web-et — és szervezőit. Ismét kezdtük kinőni technikai lehetőségeinket, úgy nézett ki, megérett az idő reá, hogy önálló szerveret állítsunk fel a világháló egy pontján. Ez a pont most éppen Vácott található, a hazai környezetvédő mozgalmak információs bázisául szolgáló Göncöl Házban, a Zöld Pók Hálózat központjában. A hálózatra való kapcsolódásunk és adatforgalmunk a Zöld Pók és a Soros Alapítvány segítségével köszönhetően térítésmentes. A szervergépet (egy 133 MHz-es Pentiumot, rajta Redhat Linux 4 operációs rendszerrel) a Capella Kft. biztosította Tóth Tamás tagtársunk szívességéből.

A hardver tehát adott, mostmár csak fel kellett (és kell még egy jó ideig) építenünk az új honlapjainkat. Két hónapig tartott a költözködés, április 20-án ért véget a beüzemelési időszak. Aki jelenleg a <http://www.mcse.hu> címre kattint, már új oldalainkkal találkozik. Tegyük együtt egy rövid „offline” sétát!

Egy új vendég előtt illendő bemutatkoznunk. Ezt rögtön azzal kezdjük, hogy „felszólítjuk” őt az MCSE-be való belépésre. :-). Hogy erősítsük ezt, online elolvashatja alapszabályunkat; kiadványaink listáját (rendelhet is belőlük); megtalálja tagjaink névjegyzékét (immár több mint 2400 fő); a szerencsések e-mail címlistáját; rövidesen pedig tallózhat egyesületi életképeink között. Helyi és szakcsoportjaink külön menüpontokat képeznek — egyre több téma gazdája érzi fontosnak saját területe, munkájuk külön honlapokon való bemutatását. Jelenleg két látványos témakör, a CCD Szakcsoport (Fűrész Gábor) és a Változócsillag-észlelő Szakcsoport (Kiss László) tevékenységét ismerhetik meg mélyebben a látogatók.

Az MCSE-WWW egyik várhatóan legnagyobb szakmai sikere az utóbbi téma-körben várható. A szakcsoport-vezető és e sorok íróinak közreműködésével elkészült egy olyan megjelenítő rendszer, amely az összes eddigi hazai változócsillag-megfigyelésből tetszőleges időszakra, és kívánt átlagolással azonnal (online) felrajzolja a csillag fénygörbéjét (ízléses kivitelben). Tudomásunk szerint ez a szolgáltatás egyedülálló a nagy adatbankok között. Az adatok számszerű formában is letölthetők szabadon, felhasználásuknál egyedül a forrás megjelölését kérjük.

Legjobb ennyire látványos (lesz) fotogalériánk, amelynek feltöltését épp hogy elkezdttük. Jelenleg a Naprendszer bolygóiról olvashatnak a látogatók — célunk, hogy a galériával az ismeretterjesztést is szolgáljuk. Terjedelmes képanyag várja, hogy felkerüljön, valamennyi magyar nyelvű kísérőszöveggel, amely Kereszturi Ákos közreműködésével készül). Jelenségnaptárunk viszont nemcsak a laikus érdeklődőknek szól, hiszen számos olyan információt tartalmaz, amit csak gyakorló amatőr csillagász tud igazán „értékelni”. Egyfajta online évkönyv, de egyelőre csak az aktuális dátum körüli időszakokra (Sárnecky Krisztiánnak köszönhetően).

Honlapjaink egyik fő „ígérete”, a napfogyatkozás-honlapok e sorok írása idején még fejlesztés alatt állnak. Mivel egy napfogyatkozás legalább annyira látványos ünnep, mint szakmai esemény, szeretnénk az alkalmat arra kihasználni, hogy jobban megismertessük az érdeklődőkkel a csillagászatot, egyesületünk, a műkedvelő és a szakcsillagászok munkáját. A fogyatkozás útvonalát részletesen ábrázoló interaktív térképek idegenforgalmi céllal is hasznosíthatók lennének az (akár virtuálisan, akár valóságosan) idelátogatók számára. (S persze az utazási irodák programjai számára is — szóval máris a vállalkozások világában vagyunk...) Nem elérhetetlen álom majd a fogyatkozás élő internetes közvetítése, persze a nagy internet-szolgáltatókkal együttműködve. Lehetőségeink határtalanok, éppen csak legyen rá ember és energia!

A korábbi MCSE-honlapok fő fejlesztéseit online kiadványaink jelentették. Ezek átköltöztetése folyamatos, akár az új, akár régi helyünkön, de elérhető Konkoly Thege Miklós emlékezete; a Vigyázat, fényszennyezés! című kiadványunk; a Hale-Bopp-üstökös képgalériája; és egy nagyszerű napóra-kollekció. Terveink között szerepelnek a továbbiak: Fényi Gyula emlékfűzet; Kulin György emlékezete; Hell Miksa írásai stb. Már most elérhető viszont egyesületünk legfontosabb tevékenységének, a Meteor folyóiratnak online változata! Ez inkább tekinthető egy archívumnak, mint aktuális hálózati folyóiratnak — jelenleg csupán 1996 közel teljes évfolyama található meg ízléses formátumban. (Jelentősége hatalmas: ma már papírváltozatban nem nagyon érhető el az új érdeklődők számára.) Folyamatban a korábbi számok hálózati változatának elkészítése, egészen 1993-ig visszamenőleg, illetve szép lassan az újabbak is. A rendszert egy teljesszövegű kereső szolgáltatás egészíti ki — tetszőleges kulcsszóra kereshetünk a cikkek között!

Ennyit (korántsem teljes) ízelítőül honlapjainkból. A böngészés egy interaktív műfaj, egy ilyen „offline” bemutatónak legfeljebb csak a kíváncsiság felkeltése a célja. Biztatunk mindenkit, akinek lehetősége van rá, látogasson el virtuálisan hozzánk, és vegyen részt tevőlegesen is az MCSE-WWW építésében! Írja meg véleményét, küldje el saját anyagait, felvételeit — de legalábbis saját e-mail címét gyűjteményünk számára, hogy egyfajta virtuális közösséget alkothassunk. Beszámolónk végén meg kell hogy említsük támogatóink segítségét, akik nélkül honlapunk nem jöhetett volna létre. Akik a hálózati kapcsolatot biztosítják: Zöld Pók Hálózat, Soros Alapítvány, Hungary.Network, az ELTE hálózata; akik technikai eszközökkel támogattak bennünket: Capella, QWERTY, Déma Kft.; végül a Nemzeti Kulturális Alap, amely pályázati összeggel támogatta munkánkat.

Nagy Zoltán Antal és Tepliczky István

Májusi lapszámunk mellett **CD-ROM**-mellékletet találhattak olvasóink, melyet a **Hungarian VirusBuster Team**

támogatásának köszönhetően mindenki megkapott. A CD-ROM számos csillagászati programot, sok csillagászati felvételt tartalmaz, továbbá a Magyar Csillagászati Egyesület részletes tájékoztatója is megtalálható rajta.

Lehetőség van további példányok igénylésére is, a korlátozott darabszámra való tekintettel azonban legfeljebb 1 db-ot tudunk biztosítani az igénylők számára. Aki egy további példányt is kér a CD-ROM-ból, küldjön az MCSE postacímére 1 db 50 Ft-os postabélyeget!

Magyar Csillagászati Egyesület, 1461 Budapest, Pf. 219.